

دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی اردبیل

پایان نامه برای دریافت درجه دکترای حرفه ای

عنوان

بررسی پیامدهای حاصل از درمان هماتومهای ساب دورال و اپی دورال حاد در بیماران دچار

ضربه به سر پذیرش شده در بیمارستان فاطمی اردبیل ، بین سالهای ۱۳۸۵-۱۳۸۱

استاد راهنما:

دکتر بهزاد اسکندراوغلی

استاد مشاور:

دکتر افشان شرقی

نگارش:

احسان اله رحیمی موقر

سال تحصیلی ۸۸-۱۳۸۷

فهرست مطالب

عنوان	صفحه
فصل اول - طرح تحقیق	
۱-۱- مقدمه :	۹
۱-۲- بیان مسئله و ضرورت انجام تحقیق:	۱۲
۱-۳- تعریف واژه ها	۱۴
۱-۴- اهداف و فرضیات :	۱۵
۱-۴-۱- هدف کلی:	۱۵
۱-۴-۲- اهداف اختصاصی:	۱۵
۱-۴-۳- اهداف کاربردی:	۱۶
۱-۴-۴- فرضیات یا سئوالات تحقیق :	۱۶
فصل دوم - پیشینه تحقیق یا بررسی متون	
۲-۱- مبانی نظری	۱۹
۲-۱-۱- اتیولوژی هماتوم اپی دورال:	۱۹
۲-۱-۲- پاتولوژی :	۲۰
۲-۱-۳- علایم بالینی :	۲۰
۲-۱-۴- تشخیص هماتوم اپی دورال:	۲۱
۲-۱-۵- اندیکاسیونهای جراحی هماتوم اپی دورال :	۲۱
۲-۱-۶- درمان جراحی هماتوم اپی دورال:	۲۲
۲-۱-۷- پیش آگهی:	۲۴
۲-۲- اتیولوژی هماتوم ساب دورال حاد :	۲۴
۲-۲-۱- پاتولوژی :	۲۴
۲-۲-۲- علایم بالینی :	۲۵
۲-۲-۳- تشخیص :	۲۵
۲-۲-۴- اندیکاسیونهای جراحی هماتوم ساب دورال :	۲۶
۲-۲-۵- درمان جراحی هماتوم ساب دورال حاد :	۲۶

۲۸.....	۲-۲-۶- پیش آگهی :
۲۹.....	۲-۳- جدول تعیین وضعیت بالینی گلاسکو:
۳۱.....	۲-۴- مطالعات جهان :
۳۵.....	۲-۵- مطالعات ایران :

فصل سوم - شیوه اجرای طرح

۳۸.....	۳-۱- نوع مطالعه :
۳۸.....	۳-۲- جامعه آماری ، حجم نمونه و روش نمونه گیری :
۳۸.....	۳-۳- روش گردآوری اطلاعات :
۳۹.....	۳-۴- طرح مطالعه (Study design) :
۳۹.....	۳-۵- روش تجزیه و تحلیل داده ها :
۳۹.....	۳-۶- ملاحظات اخلاقی:

فصل چهارم - نتایج

۴۱.....	نتایج :
---------	---------

فصل پنجم - بحث و نتیجه گیری

۵۳.....	۵-۱- بحث .....
۵۷.....	۵-۲- نتیجه گیری .....
۵۹.....	۵-۳- پیشنهادات :
۶۰.....	فهرست منابع .....

فهرست جداول:

عنوان	صفحه
جدول ۱-۴-رابطه بین پاسخ مردمک راست به نور با پیامد حاصل از درمان بیماران:.....	۳۵
جدول ۲-۴-رابطه بین پاسخ مردمک چپ به نور با پیامد حاصل از درمان بیماران:.....	۳۶
جدول ۳-۴-رابطه بین وجود ضایعه همراه در CT با پیامد حاصل از درمان بیماران:.....	۳۷
جدول ۴-۴-رابطه بین وجود ضایعه همراه در CT با پیامد حاصل از درمان بیماران:.....	۳۸
جدول ۵-۴-رابطه بین نوع ضایعه با پیامد حاصل از درمان بیماران:.....	۴۰
جدول ۶-۴-رابطه جنس بیماران با پیامد پیامد حاصل از درمان بیماران:.....	۴۱
جدول ۷-۴-رابطه بین علت ضایعه با پیامد حاصل از درمان بیماران:.....	۴۲
جدول ۸-۴-رابطه بین مدت زمان بستری در بخش جراحی مغز و اعصاب، مدت زمان بستری در ICU و GCS بدو ورود با پیامد حاصل از درمان:.....	۴۳

تقدیم به روح مادرم که در اثر ضربه مغزی فوت شد و هرگز ندیدمش

تقدیم به روح پدر بزرگها مادر بزرگهایم که همواره دلتنگشان هستم

تقدیم به خواهرم آرزو، که آرزوهای زندگیم با او برآورده شد

تقدیم به برادرم امید، که امید زندگیم در روزهای نا امیدیم بود

تقدیم به پدر بزرگم حاج رحیم غنی زادگان، که مروت و مردانگی را به من آموخت

سپاس و تقدیر:

تقدیر و تشکر از پسر عموی عزیزم: نیما رحیمی موقر که در سختترین روزهای زندگیم یار و یاورم بود

تقدیر و تشکر از دوست مهربانم: پونه نادری که همواره حرف هایش برایم روحیه بخش بود
تقدیر و تشکر از مهندس امیر فضلی که راه گشای زندگیم شد

تقدیر و تشکر از دو یار شفیقم: دکتر شهرام جاهد و دکتر آیدین بینازاده که چهار سال فراموش نشدنی را در بیمارستان با هم گذراندیم.

تقدیر و تشکر از دوست خوبم: دکتر سید طاها قریشی که خیلی وقتها نارحتیم را تبدیل به شادی کرد

تقدیر و تشکر از دوست با معرفتم: دکتر امیر زمانی که در روزهای سخت هرگز تنهائیم نگذاشت

بررسی پیامدهای حاصل از درمان هماتومهای ساب دورال و اپی دورال حاد در بیماران دچار

ضربه به سر پذیرش شده در بیمارستان فاطمی اردبیل ، بین سالهای ۱۳۸۵-۱۳۸۱

چکیده :

زمینه : بیشترین علل مرگ و میر و ناتوانی در افرادی که دچار ضربه به سر می شوند، مربوط به هماتومهای اپی دورال و ساب دورال می باشد.

در سه دهه اخیر با توجه به بهبود نحوه نجات بیماران و نحوه پایشی بیماران پس از عمل جراحی و ارتقاء مراقبتهای ویژه ، پیامدهای حاصل از درمان به مراتب بهبود یافته است. مطالعه ما به بررسی عواملی می پردازد که می تواند بر روی پیامدهای حاصل از درمان بیماران دچار هماتومهای اپی دورال و ساب دورال پذیرش شده در بیمارستان فاطمی تاثیرگذار باشد.

روش کار: پرونده تمامی افرادی که ما بین سالهای ۱۳۸۵-۱۳۸۱ در بیمارستان فاطمی به علت هماتومهای اپی دورال و ساب دورال بستری بودند را بررسی کردیم که ۱۰۹ نفر از این بیماران را از نظر پیامدهای حاصل از درمان پیگیری کردیم.

نتایج : ۶۹ نفر از بیماران هماتوم اپی دورال (۶۳٪) و ۴۰ نفر هماتوم ساب دورال (۳۷٪) داشتند.

میانگین سنی بیماران ۳۳ سال بود. میانگین GCS بدو ورود بیماران ۱۰ بود.

میانگین روزهای بستری در بخش جراحی مغز و اعصاب ۶ روز بود.

میانگین روزهای بستری در ICU ۸ روز بود.

۹۲ نفر بیماران مرد (۸۴٪) و ۱۷ نفر زن (۱۶٪) بودند.

پیامد حاصل از درمان ۷۶ نفر بیماران (۳ و ۲ و ۱ GOS) (۷۰٪) مساعد بود.

پیامد حاصل از درمان ۳۳ نفر بیماران (۵ و ۴ GOS) (۳۰٪) نامساعد بود.

۹ نفر (۱۳٪) از افرادی که دچار هماتوم اپی دورال بودند فوت شدند.

۲۳ نفر (۵۳٪) از افرادی که دچار هماتوم ساب دورال بودند فوت شدند.

نتیجه گیری: نوع ضایعه (هماتوم اپی دورال یا ساب دورال) ($P < 0/001$) ، پاسخ مردمک ها به نور ($P < 0/001$) ، وجود ضایع همراه در CT ($P < 0/001$) ، سن ($P = 0/01$) ، مدت بستری در ICU ($P < 0/001$) و GCS بدو ورود ($P < 0/001$) بر روی پیامدهای حاصل از درمان تاثیر داشتند، در حالی که جنس و علت ضایع بر روی پیامد حاصل از درمان تاثیری نداشت.

واژه های کلیدی: هماتوم اپی دورال، هماتوم ساب دورال، GOS، GCS

فصل اول

طرح تحقيق

۱-۱- مقدمه:

تقریباً نیمی از ۱۵۰۰۰۰ نفری که سالیانه در ایالات متحده در اثر تروما فوت می شوند ، یک ضربه مغزی شدید نیز همراه دارند که علت اصلی مرگ این بیماران نیز بوده است. در بین تروماهایی که به اعضای خاص بدن وارد می شوند، ضربه به سر بیشترین میزان مرگ و میر را به همراه دارد.

در تحقیقی که Gennarellis و همکاران در ایالات متحده بر روی ۴۹۰۰۰ قربانی دچار ضربه بر سر انجام دادند، مشخص شد که : افراد ترومایی که دچار ضربه سر نیز شده بودند نسبت به افراد ترومایی که فاقد ضربه به سر بودند ۳ برابر بیشتر دچار مرگ و میر شده اند . علت مرگ در افرادی که دچار ضربه به سر شده اند به این صورت است :

۶۷/۸٪ بیماران دچار ضربه مغزی شده بودند.

۶/۶٪ بیماران دچار ضربه خارج جمجمه ای شده بودند.

۲۵/۶٪ بیماران هر ۲ مورد را داشته اند.

تقریباً ۵۰۰۰۰۰ نفر در ایالات متحده در اثر ضربه به سر در بیمارستان بستری می شوند، که از این تعداد ۵۰۰۰۰ نفر بدون دستیابی به درمان فوت می شوند. از ۴۵۰۰۰۰ نفری که زنده می مانند:

۸۰٪ دچار ضربه به سر خفیف شده بودند (GCS۱۳-۱۵)

۱۰٪ دچار ضربه به سر متوسط شده بودند (GCS۹-۱۲)

۱۰٪ دچار ضربه به سر شدید شده بودند (GCS۳-۸)

پیش آگهی افراد تحت درمان در بیمارستان بدین صورت است: